

Asia: VN/33260/2024

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; Ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomiot rikoslain 25 luvun 3 §:ään ehdotettavasta muutoksesta (sijaissynnyttäjäksi saattamista koskevan teon tarkoituksen lisääminen ihmiskauppaa koskevaan pykälään)

Syyttäjälaitos haluaa erityisesti kiinnittää huomiota esityksen merkittävyyteen siltä osin, kun esityksessä ehdotetaan rikoslain 25 luvun 3 §:ssä rangaistavaksi säädetyn ihmiskaupan tekotapoihin lisättäväksi nimenomaisesti sijaissynnyttäjäksi saattaminen. Käytännön lainsoveltajan kannalta on tärkeää, että kyseinen tekotapa ymmärretään yksiselitteisesti ihmiskaupparikokseksi.

Ihmiskaupparikosten oikeuskäytännössä on ollut havaittavissa se, että tekotapana oleva varsin väljästi määritelty ”ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin saattaminen” toteutuu suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa harvoin ja vaihtelevasti. Tästä syystä yksilöidyt tekotavat, kuten aiemmin lisätty pakkoavioliitto, ja nyt lisättäväksi ehdotettava sijaissynnyttäjäksi saattaminen ovat tarpeen. Valitettavasti myöskään korkein oikeus ei ole antanut ennakkoratkaisua ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin saattamista koskevasta oikeuskysymyksestä.

2. Huomiot rikoslain 25 lukuun ehdotettavasta uudesta kriminalisoinnista (ehdotettava uusi 3 d §: ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö)

- a) Rangaistavuuden ala**
- b) Rangaistusasteikko**
- c) Muut huomiot**

Syyttäjälaitos pitää erityisen kannatettavana esitystä myös siltä osin, kun ehdotetaan rikoslain 25 lukuun lisättäväksi uusi 3d §, jossa rangaistavaksi säädettäisiin ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö ja tähän liittyvä rikoslain 25 luvun 10 §:n mukainen oikeushenkilön rangaistusvastuu. Esitetyillä säädöksillä pystytään tehokkaasti puuttumaan ihmiskaupparikosten tuottamaan taloudelliseen hyötyyn ja toteuttamaan tehokasta rikosvastuuta myös oikeushenkilöiden osalta.

3. Huomiot rikoslain 25 luvun 10 §:ään ehdotettavasta muutoksesta (ehdotettavaa uutta ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevaa kriminalisointia koskeva lisäys oikeushenkilön rangaistusvastuun soveltamisalaan)

-

4. Huomiot pakkokeinolakiin ja poliisilakiin ehdotettavista muutoksista

-

5. Huomiot oikeudenkäymiskaareen ja esitutkintalakiin ehdotettavista muutoksista

-

6. Huomiot ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin säännöksistä, joiden ei mietinnössä katsota edellyttävän lainsäädäntömuutoksia

a) 11 artikla

b) muut muutosdirektiivin säännökset

-

7. Huomiot ehdotusten vaikutuksista

Huomioitavaa kuitenkin on, että etenkin uusi ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskeva kriminalisointi lisää Syyttäjälaitoksen käsiteltäväksi tulevien rikosten määrää ja aiheuttaa siten tosiasiallisen resurssitarpeen, joka on selvitetty yksityiskohtaisesti ja perustellusti esityksen sivuilla 110–111. Olennaista resurssitarpeen huomioimisessa on se, että perinteisen syyteharkinta- ja istuntotyöskentelyn lisäksi uudet kriminalisoinnit tarvitsevat syyttäjän merkittävää työpanosta esitutkintayhteistyöhön vaativissa ihmiskaupparikosten tutkinnoissa ja syyttäjien koulutuksessa.

Jotta kriminalisoinnilla saavutettaisiin halutut vaikutukset rikosten ennaltaehkäisemiseksi, rikosvastuun toteuttamiseksi ja rikoksen tuottamien hyötyjen poistamiseksi, tulee nämä tarkasti lasketut resurssitarpeet myös taata rikosprosessiketjun toimijoille.

8. Muut huomiot

Syyttäjälaitos kannattaa Ihmiskauppadirektiivin täytäntöönpanoa koskevassa työryhmän mietinnössä esitettyjä rikoslain, pakkokeinolain, poliisilain, oikeudenkäymiskaaren ja esitutkintalain muutoksia. Muutoksilla pannaan kansallisesti täytäntöön ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin mukaiset velvoitteet.

Koivisto Ari-Pekka
Syyttäjälaitos

Savurinne Heidi
Syyttäjälaitos